

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๒
เดินตามหลักธรรมด้วยอริยสัจ

ยังไม่แน่ใจผู้มาอยู่จะแบกกิเลสมาอวดกันนะซี แทนที่จะมาเสาะแสวงหาธรรมตามเจตนาที่มา มาแล้วถูกกิเลสลบหมด มีแต่กิเลสออกหน้าออกตา นั้นละที่จะกระทบกระเทือนต่อกัน แสลงหูแสลงตาแสลงใจต่อกันให้หาความสงบไม่ได้ เป็นได้พระเราเดินตามหลักธรรมเมื่อไรทุกวันนี้ หลักศาสนา หมั่นประชุมกันเนื่องนิตยในอปริหานิยธรรมสูตร เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงกันทำในกิจที่สงฆ์ควรทำ ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่รื้อถอนสิ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้แล้ว พระที่เป็นรัตตัญญู รู้ราตรีนาน คือได้ผ่านโลกผ่านธรรมผ่านวินัย ประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบมาเป็นเวลานานก็พึงเคารพ สักการะนับถือผู้เป็นรัตตัญญุนั้น นีธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญถ่ายเดียวไม่มี ความเสื่อม ท่านสอนไว้อย่างนั้น

เดี๋ยวนี้การประชุมเพื่ออรรถเพื่อธรรมนี้แทบจะไม่มีแล้วเวลานี้ ผู้ปฏิบัติเป็นอรรถเป็นธรรมจริง ๆ ก็มีจำนวนน้อยลงลดลง ๆ จนจะไม่มีเหลือ ก็ยังเหลือแต่คำว่าศาสนา หลักปฏิบัติไม่มี มีแต่ความจดจำตามคัมภีร์โบราณ เรื่องธรรมเรื่องวินัยเป็นยังงไม่สนใจ มีแต่ความจดจำแต่ไม่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร ประโยชน์จริง ๆ เกิดจากการประพฤติปฏิบัติต่างหาก

ทุกองค์ที่มาอยู่ที่นี้ผมก็พยายามให้การอบรมโดยสม่ำเสมอ ทั้ง ๆ ที่สุขภาพก็ไม่ดี แต่ความมุ่งสำหรับพระจะได้รับประโยชน์เกี่ยวกับการมาศึกษาอบรมกับผม ผมก็พยายามเต็มสติกำลังความสามารถ อยากเห็นอยากรู้เรื่องพระผู้ปฏิบัติด้วยความจริงใจ ได้รู้ได้เห็นธรรมแง่ต่าง ๆ เกิดขึ้นภายในใจเพราะการปฏิบัติของตน ตั้งแต่สมาธิคือความสงบเยือกเย็นของใจจนถึงปัญญาชั้นต่าง ๆ สุดท้ายก็คือวิมุตติหลุดพ้น จะนอกเหนือสติปัญญาอันอบรมมาด้วยดีแล้วหรือเต็มภูมิแล้วไปไม่ได้

เราจึงพยายามกีดกันสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นภัยแก่การปฏิบัติธรรม เฉพาะอย่างยิ่งคือด้านวัตถุที่จะเข้ามาทำลายจิตใจอรรถธรรมของพระซึ่งปฏิบัติอยู่ในสำนักนี้เรื่อยมา สิ่งใดไม่ควรรับเราไม่รับให้ นอกจากควรรับถึงจะรับให้ เขานำมาถวายวัดอันไหนไม่ควร คิดแล้วว่าผลความเสียหายจะมีขึ้นจากการรับสิ่งนั้น ๆ อย่างนี้ก็ไม่รับ เช่น แก้วรับแขกรับคน เามาถวายเราก็ไม่รับ โทรทัศน์เทวทัต วิทยูอย่างนี้ โห ถ้าจะเอามันสักเท่าไรแล้วในวัดนี้จะกี่เครื่องวะ เต็มวัด พระเณรในวัดไม่มีอะไรแหละคอย

ตามโครงการเวลาที่เขากำหนดไว้ เวลานั้นมีนั้น ๆ นั้นแหละเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นจิตเป็นใจเป็นการเป็นงานจริง ๆ ของพระ คือเป็นโลกล้วน ๆ ไปเลย โลกล้วน ๆ ทำลายจิตใจล้วน ๆ ทำลายธรรมล้วน ๆ

นี่ก็ตกกันมากทีเดียวอันนี้ ถึงกับพูดกับผู้ที่เขาศรัทธาจะเอามาถวาย บอกจะพาเข้าป่านะถ้าอยากให้เข้าป่าแล้วก็ให้เอาไปถวาย ว่าถึงขนาดนี้นะผม คือลงเต็ด ๆ เอาไว้ขนาดนั้น เพราะอันนี้เป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงมากในวงพระและวงปฏิบัติ โทษทัณฑ์ วิทยุ ไม่ให้เอามา เราชะมัดระวังมาก รถยนต์ เอ้า จะเอาชนิดไหน ไม่ว่าจะรถเก๋ง รถแลนด์ รถจี๊ป รถโฟล์ค รถอะไรก็แล้วแต่เออะ ขอแต่ลั่นปากออกไปว่าเอามาทันที นี่เราก็บอกชัด ๆ เลย บอกเราไม่เอาเพราะไม่ใช่กรรมฐานรถยนต์

พระพุทธเจ้าไม่ทรงเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านี้ยิ่งกว่าการปฏิบัติ ตามหลักธรรมหลักวินัยโดยถ่ายเดียว นี่จะเป็นสิ่งที่ก่อความฟุ้งเพื่อเห่อเหิมลุ่มเนื้อลุ่มตัวแก่พระ และก่อความเสียหายแก่พระได้ ลูกศิษย์ลูกหามีเต็มบ้านเต็มเมือง จะไปรดคันไหนติดต่อกับใครก็ได้ที่เราจะไปธุระนั้นนี้ จึงไม่จำเป็นจะต้องเอารถยนต์มาอวดโลกเขา สิ่งเหล่านี้โลกเขามีเต็มไปหมดแล้ว ธรรมไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้จะนำเอามาแข่งเขาทำไม ใครอย่าเอามาปะเข้าป่าให้หมด บอกอย่างนี้เลย ไม่ใช่เรื่องของพระนี่

เราจะเกรงอกเกรงใจคนถ่ายเดียวและอนุโลมเขา และตนก็อยากได้อยู่ด้วยอย่างนี้ไม่ได้ ความอยากนั้นมันมีเหตุมีผลอะไรหรือไม่ ความอยากนี้ส่วนมากเป็นพื้นเพของกิเลสพาให้อยาก ไม่ใช่พื้นเพของธรรม เราต้องคิด ไม่คิดไม่ได้ผู้ปฏิบัติธรรม

นักปฏิบัติไม่ใคร่ครวญ นักปฏิบัติไม่ฉลาดเราจะเอาอะไรไปสอนโลกให้มีความเฉลียวฉลาด จะไปสอนโลกให้มีความคิดอ่านไตร่ตรองรอบคอบในกิจการหรือหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างไร หลักของศาสนาออกมาจากจอมปราชญ์ท่านที่ฉลาดแหลมคมคือพระพุทธเจ้า การครองราชสมบัติก็คือความเป็นพระเจ้าแผ่นดินปกครองประเทศชาติบ้านเมืองมาถึง ๑๓ ปี จะไม่ทรงขำขันขำนาญคล่องแคล่วเรื่องราวของโลกยังงี้

เสด็จออกทรงผนวชก็ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์อยู่ถึง ๖ ปี ถึงขั้นสลบไสลแทบล้มแทบตาย เตนตายจึงได้ตรัสรู้ธรรม ในขณะที่ทรงค้นคิดธรรมทั้งหลายอยู่นั้นก็สุดพระกำลังความสามารถ จนได้ตรัสรู้ขึ้นมา ถ้าสติปัญญาไม่ฉลาดแหลมคมจริง ๆ สมควรที่จะเป็นสัพพัญญู สมควรที่จะเป็นศาสดาของโลกแล้ว จะเป็นศาสดาของโลกและตรัสรู้ธรรมได้ยังงี้

เพราะกิเลสมีความละเอียดแหลมคมมาก ในไตรโลกธาตุนี้ไม่มีสิ่งใดที่ฉลาดแหลมคมยิ่งกว่ากิเลส กิเลสเป็นเจ้าโลกทั้งนั้น เหตุใดพระพุทธเจ้าจึงปราบกิเลสได้ลงอย่างราบคาบ ไม่มีกิเลสตัวใดเหลืออยู่ในพระทัยแม้ชนิดหนึ่งเลย ถ้าไม่ทรงเฉลียว

ฉลาดเหนือกิเลสซึ่งเป็นเจ้าครองวัฏจักรแล้ว จะทรงปราบกิเลสได้อย่างไร และจะเป็น ศาสดาสอนโลกได้อย่างไร. ต้องเป็นคนฉลาด

ภูมิของพระพุทธเจ้าเป็นภูมิมหาปัญญาเหมือนท้องฟ้ามหาสมุทรสุดสาคร ไม่มี สิ่งใดเสมอเหมือนความรู้ความสามารถ พระปรีชาสามารถทุกด้านไม่ว่าภายนอกภายใน เป็นสิ่งที่พร้อมมูลในพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ จึงชื่อว่าจอมปราชญ์นำศาสนา มา สอนโลก จะสอนด้วยความโง่เขลาเบาปัญญาได้ยังไง ต้องสอนด้วยความเฉลียวฉลาด แหลวมคมทุกแง่ทุกมุม ไม่ว่าจะกิจนอกการใน ไม่ว่าจะเรื่องศีล ไม่ว่าจะสมาธิ ไม่ว่าจะปัญญา จะ ทรงแยกแยะให้เข้าใจทุกแง่ทุกองศาไป สอนโลกก็ไม่อั้นสอนพระก็ไม่อั้น เพราะ ความรู้เหมือนท้องฟ้ามหาสมุทรไม่มีใครจะเสมอเหมือนได้

ศาสนาที่ยังมีอยู่นี้ก็ออกมาจากพระโอษฐ์ของพระพุทธเจ้าเป็นเบื้องต้น ถ่าย ทอดมาถึงพวกเรานี้ แม้จะไม่สมบูรณ์แบบดังที่พระองค์สอนจริง ๆ ก็ยังเป็นแนวทาง อันดีงามให้เราทั้งหลายได้ประพฤติปฏิบัติสืบมา ธรรมนี้ออกมาจากจอมปราชญ์ สอน ให้คนเฉลียวฉลาดเฉพาะอย่างยิ่งนักปฏิบัติธรรมคือพระกรรมฐานเรา

เราจึงพูดเสมอ พูดแล้วพูดเล่า พูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ ถึงเรื่องสติปัญญา ความรอบ คอบ ความเฉลียวฉลาด ความไตร่ตรองให้รู้เหตุรู้ผลรอบตัวและรอบกิจการงานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตนไม่ให้บกพร่อง ก็คือให้มีความฉลาดแหลมคมตามทางของศาสนาที่ ทรงสอนไว้นั่นเอง แม้จะไม่ได้เป็นแบบศาสดาก็ตามก็อยู่ในเกณฑ์แห่งลูกศิษย์ที่มีครู สอน

เราจึงอยากได้ยินได้ฟังเหลือเกินจากหมู่คณะที่ประพฤติปฏิบัติภาวนา ว่าใครมี ผลอย่างไรบ้าง มาอยู่ด้วยนี่ก็เป็นเวลาหลายปีหลายเดือน เราได้ตั้งหน้าตั้งตาสั่งสอน อบรมเรื่อยมาไม่เคยทอดธุระ สำหรับพระเถระเราถือเป็นกรณีพิเศษและเป็นจุดที่สนใจ มากยิ่งกว่าประชาชนทั่ว ๆ ไป เพื่อจะให้รู้ให้เข้าใจในธรรมทางจิตตภาวนา เพราะพระ นี้พร้อมแล้วทุกอย่าง ทั้งการปฏิบัติก็พร้อม เพราะไม่มีสิ่งยุ่งเหยิงวุ่นวายเหมือน มรวาสซึ่งมีกิจบ้านการเรือนที่รื้อยแปดพันประการ

พระเรามีหน้าที่อันเดียว คือการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาชำระกิเลส งานก็ งานจำเพาะ ผู้ทำก็ทำจำเพาะ จตุปัจจัยไทยทานทั้งสี่ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีความเชื่อ ความเลื่อมใสในท่านผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบ ยังมีอยู่มากที่จะสนับสนุนเราผู้ตั้งใจ ประพฤติปฏิบัติดังที่ได้เห็นมาแล้วนี้ เราขาดตกบกพร่องอะไร นอกจากบกพร่องทาง ความพากเพียรเรื่องมรรคเรื่องผลเท่านั้น ไม่เห็นมีอะไรบกพร่องในส่วนภายนอกที่เป็น เครื่องบำรุงรักษาเรา หรือเป็นปัจจัยสนับสนุน มีแต่บกพร่องอยู่ในตัวของเราเอง

เพราะหน้าที่ของเรากพร่อง การงานของเรากพร่อง ความรู้ความฉลาดของเรากพร่อง ผลที่จะเป็นที่พึงใจโดยลำดับตั้งแต่ความสงบร่มเย็นภายในตัวเอง จนกระทั่งความสว่างกระจ่างแจ้งภายในจิตใจ เพราะอำนาจของสติปัญญาอันเกิดขึ้นจากความ پاکเพียรนั้นมันบกพร่องไปด้วยกัน ความบกพร่องมันตกอยู่ที่เราไม่ได้ตกอยู่ที่ประชาชนผู้ให้การสนับสนุนเรา เราจะคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับเราเป็นผู้ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติ และพร้อมแล้วทุกอย่าง พร้อมแล้วไม่ทำมันก็ไม่เกิดประโยชน์ เพศนี้เป็นเพศที่พร้อมแล้ว ตัวเราที่ทรงเพศนี้พร้อมแล้วในหน้าที่การงาน แต่ทำอะไรทำไปแบบจับ ๆ จด ๆ ทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ สักแต่ว่าทำแล้วต้องการผลเลยเมฆเลยนิพพานได้ยังไง ต้องคำนึงถึงเหตุเป็นสำคัญ

อะไรก็ตามอย่าลืมคำว่า พุทธิ ธมฺมํ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ ให้ติดแนบกับใจเสมอทั้งฝ่ายเหตุฝ่ายผล เราจะไม่หลวมตัวไปในทางที่ไม่ดี และจิตใจก็就会有ความขยันหมั่นเพียร เพราะทางเหตุพระพุทเธาก็ทรงบำเพ็ญมาแล้ว ไม่มีใครมีความเพียรกล้ายิ่งกว่าศาสดา สวาท่านก็พาดำเนินมาแล้วเราได้ในตำรับตำรา ประวัติของพระสวาทเป็นยังไงความเพียรของท่านเหล่านั้น ท่านมีความเกี่ยวข้องยุ่งเหยิงวุ่นวายกับโลกกับสงสารอะไรบ้าง

เพราะท่านเคยผ่านโลกมาเหมือนกันกับพวกเรานี้ เมื่อท่านมุ่งเข้าทางด้านอรรณด้านธรรมแล้วท่านก็เอาจริงเอาจัง จนได้รู้เห็นมรรคผลนิพพานขึ้นมาภายในจิตใจ ทรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์อันเป็นบรมสุข เพราะเหตุคือการกระทำสมบูรณ์ ผลที่จะพึงได้รับก็ต้องสมบูรณ์แบบไปตามกัน แยกกันไม่ได้ระหว่างเหตุกับผล นี้พวกเรากลไม่ปรากฏเพราะเหตุมันบก ๆ พร่อง ๆ ไม่จริงไม่จัง อย่าตำหนิที่อื่นให้ตำหนิเรา

การอบรมสั่งสอนผมก็สอนเต็มภูมิของผม สำหรับพระที่มาอยู่อาศัยผมไม่เคยมีปิดบังลึกลับ เวลาเปิด เปิดอย่างเต็มที่ ทั้งฝ่ายเหตุฝ่ายผลที่ตนได้ดำเนินมาอย่างไรทุกแง่ทุกมุม จนกระทั่งสุดความสามารถที่จะอธิบายให้หมู่เพื่อนฟังได้ ไม่เคยมีความปิดบังลึกลับแม้แต่น้อยเลย ทำไมผู้ฟังจึงไม่ถึงใจพอที่จะเป็นคติหรือเป็นเครื่องดึงดูดจิตใจให้นักทางความ پاکเพียรทุกด้าน พอที่จะเกิดผลเกิดประโยชน์ขึ้นมาแก่ตน ให้สมกับว่านักบวชคือนักสู้้นกรบไม่ทอดถอย

มรรคผลนิพพานมีอยู่ที่ไหน เคยพูดให้ฟังจนปากเปื่อยแล้ว อย่าคาดมรรคผลนิพพานว่าจะอยู่ในสถานที่นั้นที่นี้ กาลนั้นเวลานี้ อยู่กับวัตถุอยู่กับเมฆกับหมอกดินฟ้าอากาศต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องภายนอกและเรื่องสมมุติทั้งมวล รอบตัวของเรานี้นับแต่ชั้นธออกไปทั่วโลกธาตุเต็มไปด้วยความทุกข์ทั้งนั้น มรรคผลนิพพานไม่อยู่ในสถานที่เหล่านั้นแต่อยู่ในวงสังขธรรมเป็นหลักประกันตัว

หลักสัจธรรมคืออะไร สัจธรรมทั้งสี่ ทุกข์ ทุกข์กายทุกข์ใจเรียกว่าทุกข์ ทุกข์นี้แหละตั้งขึ้นว่า ทุกข์ อริยสัจจ์ ทุกข์เป็นของจริงอันประเสริฐ แนะนำไว้แล้วเปลี่ยนแปลงไปจากนี้ไม่ได้ เป็นความตายตัวที่จอมปราชญ์คือพระพุทธเจ้าที่ฉลาดแหลมคมทรงรู้แล้วและทรงบัญญัติไว้ว่า ทุกข์ อริยสัจจ์ ให้ทราบว่ามีอยู่ในชั้นธัมมในจิตของเรานี้ ทุกข์มีได้ทั้งทางกายและทางใจ สมุทัย อริยสัจจ์ สิ่งที่เกิดทุกข์ขึ้นมาได้แก่กิเลสประเภทหนึ่ง ที่ท่านให้ชื่อว่าสมุทัย แตนเกิดขึ้นแห่งทุกข์ ไม่ว่าจะทุกข์ภายนอกภายในเกิดขึ้นมาจากใจเป็นสำคัญ ใจเป็นผู้ผลิตขึ้นมา

ท่านยกตัวอย่างมาเพียงย่อ ๆ ว่า กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา สรูปความลงแล้วเรียกว่าอยาก ความอยากความหิวโหย ความไม่เพียงพอในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส เครื่องสัมผัสซึ่งเคยสัมผัสสัมพันธ์กันมาตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งบัดนี้ ไม่เคยมีความอึดพอเลยก็เพราะตัณหาตัวนี้แหละมันหิวมันอยากอยู่ตลอดเวลา นี่คือกิเลสตัวรบกวนที่สุด กินข้าวอึดขนาดไหน นอนอึดขนาดไหน ก็ยังเป็นการเพิ่มพูนเสริมกำลังของกิเลสให้กล้าแข็งขึ้นไปโดยลำดับ ให้มีความอยากความทะเยอทะยานมากขึ้น ราคะตัณหาก็กเพิ่มพูนขึ้นเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องสนับสนุน นี่แหละท่านเรียกว่าสัจธรรมประเภทหนึ่ง

ทุกข์ให้ฟังทราบ พุดง่าย ๆ ให้ทราบอย่างถึงใจด้วยความมีสติ เอ้า เรายกเป็นหลักปัจจุบันขึ้นมาว่าเวลานี้ทุกข์เกิดขึ้นที่ไหน เกิดขึ้นที่กาย เกิดขึ้นที่ใจ สมุทัยเกิดขึ้นที่ไหน เกิดขึ้นที่สังขาร สัญญาความสำคัญมั่นหมาย และเกิดขึ้นจากการสัมผัสสัมพันธ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยอายตนะภายใน และเกิดขึ้นโดยทางธรรมารมณภายในใจโดยเฉพาะ ที่ได้เคยผ่านเรื่องอดีตเกี่ยวกับรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส เรื่องต่าง ๆ นั้นแหละแล้วเอามาครุ่นคิดเป็นอารมณ์อยู่ภายในจิตใจเผาสนทนอยู่ตลอดเวลา ล้วนเป็นการสั่งสมกิเลสเพื่อกองทุกข์ขึ้นโดยสม่ำเสมอไม่มีหยุดยั้งผ่อนคลายเลย ก็คือสมุทัยตัวนี้ นี่ท่านเรียกว่าสมุทัยให้พยายามละ นั่นท่านบอก ทุกข์ให้กำหนดรู้ สมุทัยให้พยายามละ การละสมุทัยจะละด้วยวิธีใดถ้าไม่ละด้วยมรรค มรรคคืออะไร ก็คือสติปัญญาเป็นสำคัญ สติปัญญาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะละสมุทัย ฟินสมุทัยให้ขาดสะบั้นลงไปด้วยสติปัญญา

กามตัณหา มันชอบเรื่องอะไร คั่นดูตามเหตุตามผลที่มันไปชอบ มันไปชอบรูป รูปหญิงรูปชายรูปพัสดุสิ่งของใด ๆ เอ้า คั่นดูให้เห็นชัดเจน มันเป็นสัตว์เป็นบุคคลจริง ๆ เหนอ เป็นสิ่งที่น่ารักใคร่ชอบใจจริง ๆ เหนอ ปัญญาคลี่คลายลงไปให้เห็นแจ่มแจ้งชัดเจนแล้วมันก็ถอยตัวเข้ามาเอง ท่านว่าทุกข์กำหนดรู้ เอ้า เช่นทุกขเวทนาเกิดขึ้นในขณะนั่งภาวนานานก็ดี ทุกขเวทนาเกิดขึ้นด้วยโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ก็ได้ ทุกข์นี้มี

สาเหตุเป็นที่เกิดขึ้น ให้ค้นหาสาเหตุของทุกข์มาจากไหน ใครเป็นผู้สำคัญมันหมาย ใครเป็นผู้ไปแบกหามเรื่องทุกข์ ไปกว้านเอาทุกข์ที่เกิดขึ้นภายในร่างกายนั้นเข้ามาเผา ลนจิตใจให้เกิดความเดือดร้อน กลายเป็นทุกข์สองชั้นขึ้นมาถ้าไม่ใช่เจ้าสมุทัย สัญญา ความสำคัญมันหมายนั้นแหละคือตัวการสมุทัย

ฉะนั้นท่านจึงให้แยกแยะออกให้เห็นตามเรื่องของมัน ซึ่งแต่ละอย่าง ๆ เป็น ชั้นของท่านั้น ชั้นนี้แปลว่ากองหรือแปลว่าหมวด แปลว่าพวก กองรูป กองเวทนา สุข ทุกข์ ฉေး ๆ กองสัญญา ความจำได้หมายรู้ กองสังขารคือความคิดความปรุงภายในจิตใจดีชั่วต่าง ๆ กองวิญญูณ เกิดขึ้นในขณะสัมผัสกับสิ่งภายนอกแล้วดับไปในขณะที่สัมผัสผ่านไป นี่เป็นกอง ๆ แต่ละอย่าง ๆ นี่เป็นอาการออกมาจากใจ

รูปนี้ไม่ใช่ใจก็ตาม แต่ใจก็เป็นเจ้าตัวการเป็นผู้รับผิดชอบ นอกจากนั้นยังยึดถือ เขานี้ด้วย เพราะอำนาจแห่งสมุทัยมีกำลังกล้า สามารถยึดเอาดิน เอาน้ำ เอาลม เอาไฟ นี้ไปเป็นตัวของตัวเองอย่างแนบสนิทเกาะไม่ออก ถ้าไม่นำสติปัญญาเข้าไปคลี่คลายดูให้ เห็นตามความเป็นจริงของมันแล้ว เราจะแยกจิตจากรูปกายของเรานี้ไม่ได้

เวทนามก็เหมือนกัน เวทนาเกิดขึ้นภายในร่างกาย เราก็เลยเหมาเอาว่าเวทนานี้ เป็นเรา ทุกข์ก็เลยเป็นเราไปเสียหายทางแยกจากกันไม่ได้ เพราะไม่มีสติปัญญาที่จะ แยก แล้วจะเรียกว่าเพียรละสมุทัยได้ยังไง เมื่อนำสติปัญญาเข้าไปคลี่คลายดูทุกข์ให้ เห็นจริง ๆ ทุกข์ทางกายก็ตาม ทุกข์ทางใจก็ตาม เอ้า กำหนดดูทุกข์นี้มีรูปลักษณะ อย่างไม่อย่างใด เวลาเป็นขึ้นมา นี้ ทุกข์นี้เขาว่าเป็นเขาใหม่ เขาว่าเขาเป็นเขาเป็นเราใหม่ ว่า เป็นของเราใหม่ และเขารู้ความหมายของเขาใหม่ว่าเขาเป็นทุกข์และเขามาให้ทุกข์แก่ เราเขารู้ใหม่ เขาไม่รู้ เป็นความจริงอันหนึ่งที่ปรากฏตัวขึ้นในบางกาลบางเวลาแล้วก็ ดับไปตามสภาพของเขาเท่านั้น

ทั้ง ๆ ที่เขาไม่มีความหมายในตัวของเขาเองเลยในขณะที่เกิดขึ้นตั้งอยู่และดับ ไป จิตเป็นผู้ไปให้ความหมายต่างหาก ไปให้ความหมายว่าเป็นทุกข์อย่างนั้นเป็นทุกข์ อย่างนี้ พร้อมในขณะเดียวกันที่ไปให้ความหมายก็ยึดเขาว่าเป็นเรานี้ ทุกข์เป็นฟิน เป็นไฟก็ยึดว่าเป็นเราเป็นของเรา เราจึงกว้านเอาตั้งแต่ฟินแต่ไฟเข้ามาเผา ลนตนให้ เกิดความเดือดร้อนเป็นทุกข์สองชั้น คือทุกข์ภายในใจเข้ามาอีก ด้วยเหตุนี้ท่านถึงให้ แยกดูให้เห็นอย่างชัดเจน

เมื่อได้เข้าใจเรื่องของทุกข์ด้วยปัญญาว่า ทุกข์เกิดขึ้นเพราะสาเหตุอันใดถึงกับ ต้องกระเทือนภายในจิตใจ ต้องเกิดขึ้นจากสมุทัย ใจเป็นผู้ไปสำคัญ ใจเป็นผู้หมาย ทุกข์จึงจะเกิดขึ้นภายในจิตใจได้ แม้ทุกข์จะเกิดขึ้นทางร่างกาย จิตใจก็ต้องเดือดร้อน วุ่นวายเป็นความทุกข์ขึ้นมาชั้นหนึ่ง เพราะอำนาจแห่งความสำคัญมันหมายว่าสิ่งนั้น

เป็นเราเป็นของเรา ว่าเราเป็นทุกข์ ไม่อยากให้มีมันเป็น อยากให้มีมันหายอยากเท่าไร ความอยากนี้ก็ยิ่งเป็นการเสริมกิเลสขึ้นมา

การปฏิบัติตามหลักของสติปัญญาหรือมรรคนั้น ไม่ต้องไปอยากให้มีมันดับ มันจะเกิดขึ้นมากน้อยให้รู้มันเรื่องทุกข์ แต่ค้นหาเหตุที่เกิดขึ้นแห่งทุกข์นี้ไม่ถอยจนกระทั่งเป็นที่เข้าใจแล้วทุกข์ก็ดับไปเอง ถึงทุกข์ไม่ดับความสำคัญมันหมายของสัญญาอารมณ์นั้นก็ดับ ทุกข์ก็เลยเป็นความจริงอันหนึ่งเด่นชัดอยู่ตามสภาพของตน เพราะจิตเป็นผู้รู้เท่าความจริงในทุกข์นั้นด้วย ความจริงในตัวของตัวเอง จึงไม่มีการกระทบกระเทือนซึ่งกันและกัน แม้ทุกข์จะไม่ดับ เกิดขึ้นภายในร่างกายเช่นเจ็บไข้ได้ป่วย มันก็ไม่สามารถที่จะไปทำความกระทบกระเทือนหรือซึมซาบจิตใจให้หวนไหวไปได้เลย นี่คือการเห็นทุกข์ด้วยความจริง เห็นสัจธรรมเห็นอย่างนี้

และเห็นย้อนเข้ามาอีกก็คือว่าจิตเท่านั้นเป็นผู้ไปสำคัญมันหมาย จิตเท่านั้นเป็นตัวทุกข์ เพราะจิตเป็นผู้สำคัญมันหมาย จิตเป็นผู้ผลิตกิเลสขึ้นมา ความสำคัญมันหมาย ความยึดความถือต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องของสมุทัย แล้วจะไปไหนผล จะต้องมาปรากฏที่จิต จิตจึงต้องเป็นทุกข์ นี่แหละตัวสำคัญจริง ๆ เห็นอริยสัจต้องให้เห็นชัด ๆ ที่นี้

มรรคก็ได้พูดแล้วว่าสติปัญญา ดับทุกข์หรือรู้สมุทัย รื้อถอนสมุทัยด้วยมรรค ทุกข์ก็เป็นอันดับไปพร้อม ๆ กัน นิโรธไม่ต้องบอก กิริยาแห่งความดับของทุกข์ เพราะอำนาจของมรรคที่ถอนสมุทัยได้ นิโรธเป็นผลพลอยได้ปรากฏขึ้นเป็นลำดับลำดับตามอำนาจของมรรคที่ตัดสมุทัยอันเป็นเหตุผลิตทุกข์ได้มากน้อยเพียงใด ความดับทุกข์ก็ปรากฏขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งดับทุกข์โดยราบคาบไม่มีสิ่งใดเหลือภายในใจเลย เพราะดับสมุทัยโดยสิ้นเชิงภายในใจ นั่นเรียกว่านิโรธเต็มภูมิเพราะสมุทัยเต็มภูมิ สติปัญญาเต็มภูมิ นิโรธก็เต็มภูมิ ของจริงทุกอย่าง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค จริงตามส่วนของแต่ละอย่าง ๆ ไม่ถกไม่เถียงไม่ทะเลาะกัน ต่างอันต่างจริงต่างอันต่างอยู่ ทุกข์เกิดขึ้นภายในร่างกายก็ยอมรับว่านี่เป็นเรือนของมัน เราอยู่ได้ทำไมเขาจะอยู่ไม่ได้ ส่วนสมุทัยนั้นดับไม่มีเหลือเลย เพราะมรรคบำราบปราบปรามไปเรียบไม่มีเหลือ

การกล่าวทั้งหมดนี้กล่าวอยู่ในวงไหนที่จะให้เกิดมรรคผลนิพพาน ก็กล่าวอยู่ในวงสัจธรรม ธรรมที่กล่าวทั้งสี่ประเภทนี้มีอยู่กับเราหรือไม่ ทุกข์ก็บีบคั้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำไมเราเป็นนักปฏิบัติจึงไม่รู้เรื่องของทุกข์ว่าเป็นความจริงให้ประจักษ์ใจของเราบ้าง สติปัญญาเอามาตัมแกงกินไม่ได้ถ้าไม่ใช่ให้ถูกกับฐานะที่ควรแก่สติปัญญา คือเอาไปพิจารณาใคร่ครวญในกิจการต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งกิจภายใน

ใน กิจละกิจถอนกิเลสต้องถอดถอนด้วยสติด้วยปัญญา สติต้องเป็นเครื่องควบคุมงาน อยู่ตลอดเวลาละไม่ได้ นี่เป็นสำคัญ

เอาซิ เราเป็นนักปฏิบัติ เอาให้เห็นจริงเห็นจัง ถ้าลงได้รู้ภายในจิตใจแล้วไม่มี หวั่น พุดได้อย่างเต็มปาก ผู้ใดรู้แคไหนพุดได้อย่างเต็มปาก อาจหาญ ไม่สะทกสะท้าน ก็คือผู้รู้ความจริงภายในตัวเอง ดังพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว ธรรมเหล่านี้ไม่มีใคร สามารถนำมาสอนโลกได้เลย แต่พระองค์สามารถนำมาสอนโลกได้ด้วย ความมองอาจ กล่าวหาเป็นอาชานาย ก็เพราะทรงรู้จริงเห็นจริง พุดตามหลักความจริงจึงไม่มีการ สะทกสะท้าน ความจริงแล้วลบไม่สูญ ธรรมะจึงมีมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ หากว่าไม่มี คุณค่าเหนือสิ่งทั้งหลายแล้ว ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าจะสาบสูญไปนานแล้วไม่มา ถึงพวกเราให้ได้ประพฤติปฏิบัติอยู่เวลานี้เลย

ธรรมทั้งหมดนี้รวมลงอยู่ที่ไหน รวมลงอยู่ที่สัจธรรมทั้งสี่ ทุกข์ดับไปเพราะ สมุทัยดับ มีกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เป็นต้น นี่คือสมุทัย คลี่คลายดูให้เห็น ชัดเจนในสิ่งที่สิ่งเหล่านี้มันต้องการไปอยาก ดูให้เห็นชัดเจนความอยากมันก็ถอนตัว ออกมาเท่านั้นเอง

มรรคคืออะไร สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปไป เรื่องของปัญญาแนบสนิท สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต เอ้า ย่นเข้ามาให้ถึงขั้นละเอียดของผู้ปฏิบัติ การกล่าวชอบ กล่าวสนทนาปราศรัยกันเรื่องถอดเรื่องถอนกิเลสอาสวะ ไม่ได้กล่าวเรื่องโลกเรื่อง สงสารการบ้านการเมืองอย่างนั้นอย่างนี้ กล่าวเป็นเครื่องสัมโมทนียกถา เครื่องรื่นเริง เป็นคติเตือนใจซึ่งกันและกัน ในการที่จะกำจัดกิเลสอาสวะออกจากจิตใจโดยลำดับ ชื่อ ว่าสัมมาวาจา

ในหลักธรรมท่านอธิบายสัมมาวาจา การกล่าวชอบคือกล่าวสัลเลขธรรม ๑๐ ประการ ได้เคยอธิบายให้ฟังแล้ว สัลเลขธรรมคืออะไร สัลเลข แปลว่า ธรรมเป็น เครื่องขัดเกลาหรือชำระกิเลสหรือปราบปรามกิเลส พุดกันถึงเรื่องวิธีการปราบปราม กิเลส เรียกว่าสัลเลขธรรม มี ๑๐ ประการ คือ

อัปปิจจตา ความมักน้อย สันโดษ รองกันลงมา ความยินดีตามมีตามเกิดแห่ง ปัจจัยทานทั้งหลาย

วิเวกกตา ชอบวิเวกสงัด

อสังสัคคณิกา ไม่คลุกคลีด้วยหมู่ด้วยคณะจนหาเวลาเวลาไม่ได้

วิริยารัมภภาพระกอบความเพียรอยู่โดยสม่ำเสมอในอิริยาบถต่าง ๆ ไม่ประมาท นอนใจ

ศีล รักษาให้มีความบริสุทธิ์หมดจดอยู่เสมอ เพราะศีลเป็นสมบัติของพระโดยแท้

สมาธิ พยายามอบรมให้เกิดให้มีขึ้น ให้มีจิตใจเยือกเย็นเห็นผลประจักษ์เพราะการบำเพ็ญสมาธิภาวนาเป็นขั้น ๆ ไป

ปัญญา คือการคลี่คลายความเฉลียวฉลาดของตนออกตรวจตราสิ่งทั้งหลายที่ควรแก้ปัญญาให้เข้าใจ มีไตรลักษณ์เป็นสำคัญ เมื่อเต็มภูมิแล้วก็เป็ นวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

นี่ ๑๐ ข้อด้วยกัน คือสัลเลขธรรม ถ้ากล่าวให้กล่าวอย่างนี้เป็นสัมโมทนียกถา เครื่องรื่นเริงซึ่งกันและกัน

สัมมากัมมันตะ การงานชอบ การงานในที่เช่นไรเรียกว่าชอบสำหรับนักปฏิบัติ งานคือการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา นี้แหละคืองานชอบยิ่ง งานชอบนี้เป็นไปเพื่อ ถอดถอนกิเลส งานอย่างอื่นถึงจะชอบก็ตามแต่เป็นความกังวลวุ่นวาย กลายเป็นเรื่อง ส่งเสริมกิเลสสั่งสมกิเลสขึ้นมาโดยไม่รู้สึกรู้ตัว เพราะฉะนั้นผู้ที่ชอบประกอบ การงานต่าง ๆ ในเรื่องภายนอก ก่อสร้างนั้นก่อสร้างนี้ จึงทลายได้เลยโดยไม่สงสัยว่านั่นคือตั้งใจสั่งสมกิเลส นำกิเลสเข้ามาสั่งหารธรรมภายในจิตใจ หากมีอยู่แล้วก็ให้จับหายไปหมด หากไม่มีก็ให้เตียนโล่งไปหมดเลย จิตทั้งดวงไม่ให้มีธรรมภายในใจเลย จึงไม่เรียกว่างานชอบในธรรมชั้นละเอียด ในธรรมของผู้ปฏิบัติ

สัมมาวายามะ เพียรชอบเพียรในที่ ๔ สถาน ท่านก็บอกไว้แล้วพอเข้าใจ พยายามสำรวมระวังบาปไม่ให้เกิดขึ้น บาปคือความเศร้าหมองของใจจะนำมาซึ่งทุกข์ นั้นแหละ พยายามละบาปที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป ๆ พยายามสั่งสมความดีที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วรักษาให้มีความจริงถาวรหรือยั่งยืนเจริญรุ่งเรืองขึ้นไป โดยลำดับ

สัมมาสติ ตั้งสติไว้ชอบที่ตั้งไว้ในสังขารทั้งสี่ ในสติปัฏฐาน ๔ นี้จะเป็นอาการใดก็ตาม เรียกว่าตั้งสติไว้ชอบตรงนี้

สัมมาสมาธิ ก็เป็นสมาธิที่ชอบ ไม่ใช่เป็นสมาธิที่ผาดโผนโลดเต้น ไปเที่ยวดู เมืองนรกเมืองสวรรค์ เห็นเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นอรรถเป็นธรรม เป็นมรรคผลนิพพาน ขึ้นโดยความเสกสรรปั้นยของตัวเอง ซึ่งความจริงแล้วไม่ถูกต้อง อย่างนี้ไม่เรียกว่าเป็นสัมมาสมาธิ เป็นมิจฉาสมาธิ สมาธิที่ถูกต้องคือความสงบเย็นของใจ นี่เป็นพื้นฐานแห่งสมาธิอันถูกต้อง มันก็หมดแล้ว นี่พูดถึงเรื่องมรรค นี่ละเป็นเครื่องสั่งหารกิเลสประเภทต่าง ๆ ให้หมดไปจากจิตใจของเรา

จิตปกติมีการหมุนตัวอยู่ด้วยการสั่งสมกิเลส เพราะกิเลสที่เป็นพื้นของจิตที่ บังคับจิตมีอยู่ภายใน ได้แก่ อวิชชาปุจฉยา สงขารอ อวิชชานั้นมันบังคับมันผลักดันให้ สั่งขารปรุงขึ้นมาเรื่อย ๆ ปรุงเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาอาสวะ เรื่องจะปรุงเป็นธรรมดา เป็นธรรมดาไม่มีทางสำหรับอวิชชาพาให้ปรุง นอกจากธรรมดาพาให้ปรุงซึ่งเราต้องบังคับ ในขั้นเริ่มแรกต้องบังคับ ปรุงสั่งขารให้เป็นธรรมขึ้นมากก็เป็นมรรคได้ สั่งขารฝ่าย สมุทัยก็คือสั่งขารที่คิดแต่เรื่องของการสั่งสมกิเลส เรียกว่าสั่งขารที่เป็นสมุทัย สั่งขารที่เป็นมรรคก็คือปรุงแต่งคิดอ่านไตร่ตรองต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องธรรมดาเรื่องธรรมเพื่อการ ถอดถอนกิเลสอาสวะประเภทต่าง ๆ นี้เรียกว่าเป็นสั่งขารฝ่ายมรรค มันก็อยู่ที่ใจนี้ทั้ง นั้น

ทำไมจึงไม่ได้เรื่องได้ราวภาวนา ไม่เอาจริงเอาจังอะไรบ้างหรือยิ่งกว่าการหลับ การนอนความซึ่เกียจอ่อนแอ แล้วเราจะหาความศักดิ์สิทธิ์วิเศษภายในจิตใจเราได้ยัง ไง เมื่อสิ่งที่เราเป็นไปอยู่เราจิตใจหรือแนบกับใจของเราอยู่อย่างสนิท ก็คือความซึ่เกียจ อ่อนแอเมื่อก่อน ความไม่เอาไหน อันนี้เธอเป็นทางเพื่อบุกเบิกมรรคผลนิพพาน ถ้าสิ่ง เหล่านี้ดีแล้วสัตว์โลกได้บรรลุมรรคผลนิพพานกันหมด ไม่ต้องมาใช้ความพยายาม ด้วยความอดความทนความพากความเพียรอะไรกันเลย แต่การพยายามนี้ก็เพราะว่านี่ เป็นทางบุกเบิกกิเลสตัณหาอาสวะเพื่อความหลุดพ้น ต้องทำให้จริงให้จ้องอย่าอนใจ

ศาสนาแคบเข้าทุกวัน ๆ นะอย่าว่าไม่บอก ครูอาจารย์ที่รู้ทั้งหมดทั้งผล มีความ ซำนิจานาญในทางบำเพ็ญเหตุและผล นำมาอบรมสั่งสอนพอเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของ เราทุกวันนี้มีน้อยเข้าโดยลำดับ ๆ ต่อไปก็จะเป็นว่าวเชือกขาดอยู่บนอากาศ ลมพัดไป ทางไหนก็ปลิวไปตามลม เลยหากฎาเกณฑ์ไม่ได้ ควรจะตัดดวงเสียเวลาที่ควรอยู่นี้

เราอย่าเข้าใจว่าผู้ที่เป็นหลักเป็นเกณฑ์ของพระสงฆ์นี้มีจำนวนมาก ไม่มาก เรา นับก็ได้นับรายองค์ ๆ ของพระที่เป็นคติเป็นเครื่องยึดของจิตใจ ทั้งฝ่ายการประพฤติ ปฏิบัติทุกแห่งทุกมุมและผลที่พึงได้รับ มีไม่มากและยิ่งแต่แก่ไปโดยลำดับ ๆ ด้วย ถ้า หากว่าเราไม่พยายามตัดดวงเอาเสียแต่เวลานี้ซึ่งเป็นกาลควรอยู่แล้ว เราจะไปหวังพึ่ง ใคร เวลานี้เรามาหวังพึ่งครูพึ่งอาจารย์ในอุบายต่าง ๆ เพราะตนไม่สามารถ เมื่อได้รับ การพึ่งพิง ได้รับการสั่งสอนอบรมจากท่านแล้ว เราก็นำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เป็น ผลขึ้นมาภายในจิตใจของตน ให้มีความอบอุ่นเย็นใจ อย่างน้อยคือสมาธิ จากนั้นให้ใช้ ปัญญาพิจารณาคลี่ยคลายลงไป

คำว่าปัญญานี้กว้างขวางมากจึงไม่อาจที่จะแสดงลงในแง่ใดแง่หนึ่งหรือทั่ว ๆ ไปได้ โดยที่ให้อุจจริตนิสัยของทุก ๆ ท่านไป นอกจากรายใดมีความแยกคางทาง ปัญญา ได้พิจารณาเห็นในสิ่งใดอาการใดของธาตุของขันธเหล่านี้มาแล้วให้ฟังว่าขัด

ข้อตรงไหน นั้นมีทางที่จะอธิบายให้ฟังได้ทันที เพราะเป็นช่องเป็นจุดที่ต้องการอยู่แล้ว อ้อ ข้อจุดนี้หรือ อธิบายให้ฟังทันที อธิบายไปกว้าง ๆ มันลำบากดังที่เคยพูดแล้วนี้

พูดท้ายเทศน์

เราเตือนอยู่เสมอ เพราะเราเห็นคุณค่าของความเพียรทางด้านจิตใจนี้มากยิ่งขึ้นกว่าสิ่งอื่นใดนะ มันจำเป็นก็ทำไปอย่างนั้นแหละทั้ง ๆ ที่ไม่ได้สะดวกใจ แต่สิ่งอาศัยจะทำยังไงก็อนุโลมให้เป็นไปทั้ง ๆ ที่ไม่สบายใจ ก็รอจังหวะที่จะค่อยหยุดค่อยดมน้อยเสมอ ไม่ให้ติดอกติดใจไม่ให้เพลินกับเรื่องการทำงานภายนอก ผมไม่เห็นงานเหล่านี้เป็นงานสำคัญนอกจากจะทำลายจิตใจของเรา แต่เมื่อมันจำเป็นต้องได้อาศัยสิ่งเหล่านี้ อยู่แล้วก็ให้ทำไปเฉย ๆ ด้วยความจำเป็นเฉพาะกาลเท่านั้น ที่ตลอดไปก็คือความเพียรทางด้านจิตใจ

นี่เรามุ่งอย่างนั้นจริง ๆ จิตของเราเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ด้วย เพราะเราไม่ได้ปรากฏเป็นความวิเศษวิโสอะไรกับสิ่งเหล่านั้นเลย นอกจากความเพียรเท่านั้นพาให้ได้ รับความแปลกประหลาดอัศจรรย์ขึ้นมาทุกระยะ ๆ มากน้อยตามกำลังของเรา เราได้จากความเพียรเราไม่ได้จากสิ่งเหล่านั้น เราจึงไม่ได้ยกยอสิ่งเหล่านั้นว่าเหนือจากความเพียรทางด้านจิตใจไป

อยู่ในหัวใจนี้จะปฏิเสธไปไหน เห็นอยู่รู้อยู่ตลอดเวลาที่หลักฐานพยานว่าธรรมคืออะไร ไม่ต้องตอบก็ได้มันรู้อยู่แล้วว่าธรรมคืออะไร พระพุทธเจ้าท่านวิเศษด้วยอะไร พระสงฆ์สาวกท่านวิเศษด้วยอะไร อย่างนี้ไม่ต้องตอบมันบอกอยู่ในตัวเสร็จเลย ฝ่ายเหตุก็ด้วยความเพียรแก้ไข ฝ่ายผลก็คือความสว่างกระจ่างแจ้ง อาโลโก อุทปาทิ อยู่ที่ใจนั้นเลย ไม่มีอะไรมาปิดบังหุ้มห่อแม้แต่หนึ่งขึ้นชื่อว่าสมมุติ เป็นหลักธรรมชาติของจิตดวงนั้น เป็นอิสระอยู่ภายในตัวโดยหลักธรรมชาติ

จิตไม่อยู่หัวใจคนเรานี้จะอยู่ที่ไหน ความทุกข์ร้อนก็เคยทุกข์มาพอแล้วนี้ มันก็ทุกข์อยู่ที่หัวใจหาความสบายไม่ได้ จะกินอาหารเอร็ดอร่อยที่นอนหมอนมุ้งดีขนาดไหน อะไรดีมีมากมีน้อยก็ไม่เห็นมีอะไรมาช่วยจิตใจได้เลย พอจะสว่างสร้างจาก ความทุกข์เหล่านี้นอกจากความเพียรเท่านั้น

มันเป็นมาหมดไม่สงสัยเรื่องของกิเลสทำเรานะ ในอัตภาพนี้แหละ เฉพาะอย่างยิ่งในเวลาบวชซึ่งเป็นเวลาจะมองดูหัวใจ เวลาปฏิบัตินี้เป็นเวลาที่เหมาะสมยิ่งที่ได้ดูหัวใจ ระหว่างใจกับทุกข์มันคลอกกันมันเผกกัน มันเผาด้วยวิธีใดบ้าง เผาด้วยอำนาจของกิเลสมันก็เด่นละซี มันลืมได้ยังไงมันอยู่ที่ใจ เวลาจะปราบมันหรือเวลาปราบมันนี้ โอ โห แทบเป็นแทบตายไม่ลืมหลืมตา

ทุกข์ยากลำบากที่สุดเรื่องการประกอบความเพียรสำหรับตนเอง แต่เราแน่ใจว่าใคร ๆ ก็ถ่อย เพราะกิเลสเป็นสิ่งที่เหนียวแน่นด้วยกันทั้งนั้น ไม่ใช่เป็นกล้วยหอมพอจะมาปอกกินกินเรื่อย กิเลสไม่ใช่กล้วยหอมพอจะมาปอกเอาง่าย ๆ กินง่าย ๆ แล้วเราจะมาทำความเพียรแบบกล้วยหอมมันจะเข้ากันได้หรือ แต่ละตัว ๆ กว่ามันจะหลุดลอยออกไปได้นี้แทบเป็นแทบตาย

ผมเคยพูดเสมองานใดก็ตามในโลกที่เคยผ่านมา ผมยังไม่เคยได้สละชีวิตจิตใจกับมันเลย ถึงจะยากขนาดไหนก็ตาม แต่งานภวานานี้แหลม ได้สละไม่รู้กี่ครั้งก็หนเป็นพื้น ๆ ไปเลยก็มี ถ้าถึงจุดเด่น เอ้า ๆ ตาย ไม่ตายให้รู้มีเท่านั้น นั่นเวลามันถึงจุดเด่นมันเป็นพัก ๆ ชนิดนี้ไม่ทราบว่ามีกี่ครั้งแล้ว เอ้า ตายถ่อยไม่ตายให้รู้ถ่ายเดียวเท่านั้น ไม่มีถ่อย ถ้าลงได้เอา ๆ ถ่อยขนาดนั้นแล้ว จิต โอโห เป็นหินหักไปเลยนะ จะถ่อยไม่ได้เป็นอันขาด เอาตายเลยจริง ๆ สละมาไม่รู้กี่ครั้งก็หนแล้วผลมันก็ถึงใจนี่ละ

ถ้าลงได้หมุนตัวแล้วเรียกว่าไม่มีอะไรแล้วในโลกอันนี้ มีแต่ตายกับรู้เท่านั้น เอ้า เอา ๆ ถ่อย ตายไม่มีน้ำหนักร้อยกว่าความมุงมันอันนี้ นั่นละความเพียรมันก็หมุนจีละชิ สติปัญญามีเท่าไรทุ่มกันลงไป ๆ แล้วได้ของอัศจรรย์ขึ้นมาแต่ละครั้ง ๆ เพราะมันเป็นพัก ๆ นี้ มันได้ด้วยวิธีนี้ทั้งนั้น ไม่ได้ด้วยการปอกกล้วยหอม แล้วจะมาสอนหมู่เพื่อนแบบปอกกล้วยหอมได้ยังไง ผมสอนไม่ลงเพราะผมได้ทำมาแล้ว ไม่ได้ทำแบบปอกกล้วยหอมนี้

เวลารู้เข้าใจเป็นหลักเป็นเกณฑ์ภายในจิตใจก็รู้ได้ชัดทีเดียวไม่ต้องไปถามใคร คำว่า สนุกปฏิริโก นี้ประกาศลั่นอยู่ในหัวใจนี้ ไม่มีปัญหาอะไรเลย สนุกปฏิริโก ๆ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ไม่มีปัญหาอะไร มันมีปัญหาอยู่กับกิเลสตัวร้อยสันพันคมต่างหาก มันไม่ยอมให้เชื่อธรรมพระพุทธเจ้า มันก็ให้ต่อสู้กับพระองค์อยู่เสมอทั้ง ๆ ที่เราภาวนาเพื่อพระพุทธเจ้า เพื่อพระธรรม แต่มันต่อสู้หรือลบล้างธรรมออกจากใจเพราะอำนาจของกิเลสอยู่ตลอดเวลาเราไม่รู้เฉย ๆ เมื่อสติปัญญาค่อยทันเข้าไป ๆ ถึงรู้กลมายามันเรื่อย ๆ ไปแหละ จับกลมายามันได้เรื่อยไป ๆ ฟาดมันเรื่อย

มันยากนะสำหรับผม ได้สละชีวิต เอ้า ถึงไหนถึงกันไม่รู้กี่ครั้งนะ นี่หมายถึงว่าถ่อยไม่ได้เลยถ้าลงได้ เอ้า เข้าไปอย่างนี้แล้วเป็นถ่อยไม่ได้จริง ๆ ต้องพุ่งเลยเทียว ไม่ลืม เวลามันบีบบังคับเรา โอโฮ ไม่มีอะไรทุกข์ยิ่งกว่าทุกข์จากกิเลสบีบบังคับหัวใจอยู่เฉย ๆ ก็เป็นพื้นเป็นไฟ เอ มันได้เรื่องอะไร ไม่เห็นมีเรื่องอะไรทำไมมันจึงเป็นพื้นเป็นไฟขึ้นที่ใจ อยู่เฉย ๆ นี่แหละเกิดความหงุดหงิดขึ้นมา ช่วงจิตมันเป็นทุกข์ เอ้อ อะไร มันก็ไม่ลืมนะเรื่องเหล่านี้

ฟาดมันลงเต็มที่ได้มาตรฐานมันพังทลายลงไป ๆ พังลงเสียหายหมดไม่มีอะไรเหลือแล้ว ไม่มีอะไรมากดเลยจะว่าไง วันคืนปีเดือนก็มีแต่มีดกับแจ็กเท่านั้น อันนี้เป็นอกาลิโก หากกาลหาเวลาไม่ได้ ที่นี้ก็ยิ่งเห็นโทษเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ อ้อ เรื่องทุกข์มีมากน้อยเป็นเพราะกิเลสทั้งมวลอยู่บนหัวใจนี้ ใจจึงได้รับความทุกข์ความลำบาก มีอันนี้เท่านั้น ไม่มีอย่างอื่นเลย

ตอนนั่งตลอดรุ่งนี้ผมมันทุกข์มาก เวลาเป็นไข้ก็มีเพราะต่อสู้อาเป็นไข้ไม่เคยถอย ตอนนั่งภาวนาตลอดรุ่งก็แหม ทุกข์มากทางกายก็มาก ทางด้านจิตใจก็ทรมันต์ออกจากนั้นไปติดปัญหาที่เป็นทุกข์อีกเหมือนกันนะ คั้นไป ๆ ไปเจอปัญหาจ้ง ๆ เข้า แก้ไม่ได้ แก้ไม่ได้ทางนี้ก็เลยยอมถอยนี่ เอาให้ทะลุอย่างเดียวไม่ทะลุ เอา ตายเลยกับปัญหานี้ที่มันขึ้นภายในจิตใจ พอสติปัญญาคุ้มเขี่ยชุดคั้นไปเจอกันเข้าก็เหมือนกับว่าเจอข้าศึกแล้ว ฟาดกันเลย คำว่าแพ้ไม่มี ถึงขั้นไม่มีแล้วไม่มีจริง ๆ มีแต่ตายกับเอาให้ชนะเท่านั้น คำว่าแพ้มีไม่ได้ ถึงขั้นแพ้ไม่ได้มันต้องเป็นขั้นที่ว่าเด็ดขาดคอขาดทีเดียว

ขั้นที่มันต่อยเอาหงายลงไป ๆ นั่นก็รู้กันแล้ว ขั้นเริ่มแรกเราไม่มีสวดมีลายอะไรขึ้นไป ยังไม่ได้ยกครูเลยมันต่อยหงายลงไปแล้ว ไม่ทราบมันอยู่ที่ไหนกิเลส คู่ต่อสู้มันต่อยหงายลงไปแล้ว โห นับไม่ได้ พอจิตใจได้หลักได้เกณฑ์ขึ้นมาบ้างก็ค่อยพืดค่อยเหวี่ยงกันไป พืดเหวี่ยงกันไปหนักเข้า ๆ จนกระทั่งอยู่กับหมู่เพื่อนไม่ได้ถึงขั้นเต็มทีของมันแล้ว อยู่กับเพื่อนฝูงไม่ได้ ใครมาคุยด้วยไม่ได้เลยเสียเวลา หาหลบหาซ่อนอยู่ลำพังคนเดียวทั้งวันทั้งคืนเว้นแต่หลับเท่านั้น มีแต่เรื่องต่อสู้กับกิเลสเท่านั้นจะไม่ทุกข์ได้ยังไง แต่จิตมันเพลินนะ เวลานั้นมันลืมทุกข์ไป มีแต่เพลินที่จะต่อสู้กันทำเดียว

จนกระทั่งมันพังทลายลงไปหมดไม่มีอะไรเหลือแล้ว ไม่เห็นมีอะไรมากวนใจถึงได้เห็นชัดเจนเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า อ้อ มีแต่เรื่องของกิเลสทั้งนั้น ชั้น ๕ ก็มีแต่ปรุ้งยิบเย็บ ๆ มันเกิดมันดับของมัน ๆ ไม่เห็นมีเจ้าของ เราไม่ไปยึดเสียอย่างเดียวก็นี่ไม่มีเจ้าของ มันก็จริงของมันตามหลักธรรมชาติ ทั้ง ๆ ที่มันก็ไม่รู้ความหมายของมันว่าจริงหรือไม่จริง ชั้นมันปรุ้งของมันยิบเย็บ ๆ พอถึงกาลของมันแล้วสิ่งเหล่านี้เป็นสมมุติก็ต้องไปตามสมมุติ เพราะไม่ใช่วิมุติได้เมื่อไร มันก็ไปตามสมมุติของมัน ไปตามหามันทำไมเราทุกข์เพราะสมมุตินี้พอแล้วนี่ มันได้วิมุติละซีมันได้วิมุติแล้วยังจะไปตามหาสมมุติที่ไหนอีก อนาลโย หมดความห่วงใย

เวลาเป็นขึ้นมาแล้วเกิดความท้อถอย จิตใจไม่คิดจะพูดกับใครได้เลย มันย้อนถึงพระพุทธเจ้าเหมือนกันนะ ที่พระพุทธเจ้าทรงทำความชวนชวายน้อยไม่ยอกสั่งสอนสัตว์โลกในขณะที่พระองค์ไปเจอใหม่ ๆ นั้น ยังไม่ทรงคลี่คลายอะไรออกไปให้กว้าง

ขวาง เวลาไปเจอแล้ว โห้ จะพูดให้ใครฟัง พูดให้ใครฟังก็เหมือนไปชวนให้เขามา ทะเลาะเราหาว่าเราเป็นบ้า เหมือนบ้า มาพูดอะไรใครจะไปรู้เรื่องด้วย เหมือนกับว่า มันสุดวิสัยของมนุษย์เสียทั้งมวลที่จะรู้จะเห็นได้ ประหนึ่งมันเลยวิสัยไปเสียหมด

ที่แรกเป็นอย่างนั้นยังไม่ทันได้ใช้ความคิดมากไปกว่านั้น ไปเจอในวงปัจจุบันนี้ เข้าไม่ได้ย้อนถึงอดีตอนาคตอะไร จนกระทั่งทำให้ท้อใจ เมื่อได้คลี่คลายออกไป เอา ถ้ามนุษย์รู้ไม่ได้แล้ว นี่เราเป็นอะไรเป็นมนุษย์หรือเป็นเทวดาอินทร์พรหมมาจากไหน ทำไมถึงรู้ รู้เพราะเหตุไร ก็รู้เพราะปฏิบัติภา เนอะ ถ้ามีปฏิบัติาสั่งสอนไว้เมื่อดำเนิน ตามนี้ก็รู้ได้ละซี นั่นทางออกละที่นี้ที่จะขยายออกไป ธรรมทั้งหมดสอนเพื่อที่จะให้รู้ อันนี้ เป็นทางเดินทั้งนั้น หรือเป็นบันไดทั้งนั้น ทำไมจะรู้ไม่ได้ วิเศษวิโสกว่ามนุษย์ที่ ตรงไหนถึงจะมาอวดรู้แต่คนเดียว มันก็มีทางออก

ตามปฏิบัติาเวลาเราฝึกเราทราบเรา โอโห เป็นกับตายไม่เห็นหน้าใครเลย เหมือนผ้าขี้ริ้วอยู่ในป่าในเขา ลมออกหุ่หุ่หุ่ไม่ได้ออกจุมก ไม่ทราบว่ามีอยู่หรือเพเสีย เดินจงกรมบางทีไม่ก็ตกลงก้าวไม่ออก มันเพเสียมันจะก้าวไม่ไหว เพราะอดอาหารนี้ นั่ง แต่จิตมันไม่เป็นอย่างนั้นซิ มันเป็นคนละโลก จิตมันผิง ๆ ๆ แต่ร่างกายมันหมดกำลัง เดินจงกรมไม่ได้ก็ตกลงแหละจะก้าวขาไม่ออกแล้ว อ่อนแต่จิตใจไม่อ่อน ถ้าเป็นอย่าง นั้นแล้วก็วันหลังไปบิณฑบาตมาให้มันกินเสียพอยังชีวิตให้เป็นไป แล้วอดอีกอยู่อย่าง นั้น

คือการอดอาหารนี้ความเพียรมันสะดวกกว่ากันมากสำหรับนิสัยของผม เพราะ ฉะนั้นจึงต้องเป็นไปด้วยความถนัดตามนิสัยของตน เอาวิธีการต่อสู้กิเลสด้วยการอด อาหารจนกระทั่งท้องเสีย เพราะอดเอาจริง ๆ เรานิสัยอย่างนี้ถ้าเอาอะไรเอาจริงเอาจัง ท้องผมยังไม่ได้อายุถึง ๔๐ เสียนะ เริ่ม ๆ ให้รู้ตั้งแต่อายุพรรษา ๑๐ เริ่มให้รู้ อยู่ภูเขา วันไหนฉันจ้งหันแล้ววันนั้นกลางคืนมันถ่ายออกหมด ถ่ายออกหมดก็หยุดไปอีก ช่าง หัวมัน ก็กินให้อยู่ไม่อยากจะไปเสียซี หลายวันก็ไปบิณฑบาตเสียที่มันก็ยังอ่อนลงไป เรื่อย

พอพรรษา ๑๖ ล่วงไปแล้วมันไปใหญ่ ยังไม่ถึง ๔๐ อดที่ไรเป็นทุกที่ แม่ เพียง ๓ วัน ไม่เอามากเอาเพียง ๓ วันมันก็ถ่ายออกหมดเลย อด ๓ วัน วันคาร์บ ๔ ฉนั้นอย่างนี้มันก็ถ่ายออกหมดเลยวันฉนั้นนั้นนะ ไม่มีเหลือเลย ทดลองดูที่ไรเป็นทุกที่ จากนั้นมาก็เลยหยุดแหละ แม่เช่นนั้นมันก็ยังเรื้อรังมานานเรื่อย ทุกวันนี้มันยังเป็นอยู่ แต่ลดน้อยลงบ้าง เป็นสาเหตุมาแต่โน่นแหละ แต่ผมก็ไม่เสียตายผมไม่ไปยุ่งกับมัน ก็ กากเมืองนี้ร่างกาย ทำเพื่อเอามรรคเอาผล ยังไงถึงจะให้มันนอนอยู่เหมือนหมูก็ต้อง

ตายอยู่ดีแหละ เอามันไปใช้งานจะเป็นไรไป แน่ไปอย่างนั้นเสีย ที่ทำงานง่ายท่านก็ง่าย แต่เรานี้ไม่ง่ายแหละ

ความที่มันทำยากก็ได้บทรียนหลายอย่างเหมือนกันนะ จิตก็รู้แปลก ๆ ต่าง ๆ แต่อย่างนั้นภายนอกผมไม่เอาเข้ามาในวงนี้ผมไม่ค่อยพูดแหละ นอกจากมีรายใดเข้ามาเกี่ยวข้องกับอันนั้นพูดทันที พูดแต่ในวงสังฆกรรมนี่ส่วนมาก เพราะพูดออกไปนั้นผู้ที่มีนิสัยอีกอย่างหนึ่งมันคอยจะยึดแล้วทำให้เสียได้ มีแปลก ๆ อยู่เหมือนกันจิตเรา

สมาธินี้มันก็แปลกอยู่มากนะสมาธิของผม คือเวลาจะเป็นนี้ร่วมปีบลงไปเลย เหมือนฟ้าถล่มก็มี แต่ส่วนมากค่อย ๆ ลงไป สงบแนวลงไปเป็นส่วนมากเป็นปกติ นิสัย จะว่าอย่างนี้อย่างเดี๋ยวก็น่าจะได้เวลาผาดโผนก็มี ปิ้งที่เดียวเลยไม่ได้ตั้งตัวอะไร อย่างนั้นก็ มี นิสัยของผมจึงว่าเป็นเหมือนกับอะไร วิธีการของผมเหมือนกับมีดสองคม นี่แต่ไม่ใช่ไปทางเสีย มันเป็นลักษณะนั้นคือทนายไม่ค่อยถูก เจ้าของเองก็ทนายไม่ถูกกว่า จะเป็นนิสัยอย่างนี้ ๆ เวลาจะเป็นสมาธิแบบปิ้งลงไปเลยอย่างนี้ก็ไม่ได้ มันไม่เป็น อย่างเดียว

ที่นี้ผู้ที่รวมแบบนี้เราก็พูดได้ละซิเพราะเราเป็นมาแล้ว มันก็เป็นครูเป็น อาจารย์อันหนึ่งที่สอนหมู่เพื่อนในวาระต่อไปได้ ไปรู้สิ่งนั้นสิ่งนี้ ถ้าสงฆกรรมตา ๆ ไปด้วยความมึนตึ๋งตึ๋งครอบลงไปเรื่อย ๆ ลงจนถึงพื้นถึงฐานมันก็ธรรมตา ไม่ได้ไปยุ่งกับอะไรแหละ นี่เรียกว่าสมาธิแบบนี้ไม่ค่อยล่อแหลมต่ออันตราย เป็นไปด้วยความสงบราบรื่น แต่สมาธิแบบโลดโผนเป็นไปได้อาศัยปัญญาไม่ทัน ปิ้งลงไปแล้วไม่อยู่ ปิ้งไปแล้วมันออกรู้ พอปีบลงเต็มที่แล้วถอยออกมาไม่รู้ตัวเลย ปีบออกรู้ ฟังแต่ว่าสติปัญญาเถอะไม่รู้ขณะนั้นก็รู้ขณะนั้นจนได้แหละ ตามกันจนทัน

เราไม่ได้ อย่างง่าย ๆ แหละเรื่องอะไร พิจารณาจนได้เหตุได้ผลย้อนหน้าย้อนหลัง เฉพาะอย่างยิ่งที่ทำให้ผมงมงายจริง ๆ ก็คือกามราคะ ราคะนี้เหม่ง ดีไม่ดีถ้าหากเราไม่ได้ใช้ทางสติปัญญาเป็นพื้นอยู่บ้างแล้วนี่ยังงั้นเราก็ต้องหลง เผลอตัวให้มันจนได้ คือผมพิจารณาอสุภะนี้มันชำนาญจริง ๆ เราพูดได้อย่างองอาจเลย มองดูคนเวลา มันเข้าถึงชั้นอสุภะชำนาญแล้ว มองดูคนไม่ว่าผู้หญิงผู้ชายไม่ได้เห็นแหละผิวหนัง มันพุ่งเข้าไปเลย เดินขนาด ๓ ก้าวนี้มันรอบได้ ๕ รอบความเร็วของสติปัญญา บังคับให้อยู่ผิวก็ไม่อยู่ พุ่งเข้าไปที่มันเคยชำนาญในการพิจารณา ที่นี้ต่อไปเรื่องราคะมันก็จางลงไป ๆ จนกระทั่งมันหายเสียไปเลย

หายเสียไปแล้วที่นี้เอาเรื่องหลอกมาหลอกมัน เอาเรื่องหลอกมามันก็พุ่งไปหาอสุภะนั้นเสีย ต้องบังคับกันเหมือนกับต่อสู้กันอีกอันหนึ่งเหมือนกัน ไม่ให้เข้า ให้มันอยู่ผิวนี้ อันไหนสวยอันไหนงามให้มันอยู่ตรงนี้ ไม่ให้ไปไหน คือมันหายเสียไปเลย

ได้ใช้อุบายมากมายตรงนี้ ก็ค่อยหมดไป ๆ จางไป ๆ จนหายเงียบไปเลย ไม่เห็นบอกระยะบอกระยะ เอ๊ อย่างนี้มันจริงใจได้ยังไง มันแน่ใจได้ยังไง นอนใจได้ยังไง ไม่เอา ๆ อยู่อย่างนั้น หมายถึงว่าอสุภะมันเก่งมันรวดเร็วจริง ๆ มองคนทั้งคนไม่ได้เห็นหนังนะ เป็นเนื้อห่อกระดูก จากนั้นก็พุ่งเข้าไปในกระดูก พุ่งเข้าไปในนั้นทันที ๆ เร็วจริง ๆ เพราะฉะนั้นราคาของมันถึงหมอบ

เวลานั้นมันเกิดความอิจฉา มันทลอกเรา ไม่ใช่เล่นนะ เพียงเรากำหนดผู้หญิงสาว ๆ ทั้งนั้นยืนอยู่เป็นร้อย ๆ ก็ตามเราเดินบุกเข้าไปนี่จะไม่เลยเรื่องกำหนด โน่นนะมันทลอกเราขนาดนั้นนะความอิจฉา อิจฉาบ้านั้นแหละ มันยังไม่ได้จริงนี่ มันอิจฉาแบบบ้าต่างหาก ถึงไม่กำหนดก็ตาม ผ่านปุ๊บไปนี่แต่เข็วราคาของมันก็ยังมีอยู่โดยดี เมื่อเราผ่านนี้ไปแล้วเรารู้ว่ามันโกหกเราได้อย่างสนิท คือหมายความว่า มันละเอียดมาก มันเกิดความอิจฉา

ที่นี้ออกจากนั้นแล้วบิณฑบาตก็ดีเดินก็ดีเราจะไม่ดูคนแก่ เราจะหาตุตั้งแต่สาว ๆ คือทลอกอันนี้มันจะแสดงอย่างไรบ้างความหมายว่าอย่างนั้นต่างหาก มันจะแสดงอาการอย่างไร มันพุ่งเข้าไปเสียไม่ได้มีสาวมีแสวที่ไหนแหละ เป็นกองอสุภะด้วยกันไปหมดเสีย กองหนังเนื้อห่อกระดูกไปเสีย หนังไม่มีเลยมันแดงโรไปหมดเลย เพราะผมพิจารณาเนื้อมันเลยชิน คนทั้งคนไม่มีหนังเลย มองดูปั๊บมันเข้าเนื้อแดงโรไปหมด

จึงต้องมาพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงใหม่ ต้องเอาหลายอันหลายคมพลิกปลิ้นไปมาอยู่นั้น ทดลองในแง่ต่าง ๆ ทั้งปอบทั้งชุนกระทั่งมันได้เรื่องชัดเจน มันทนปัญญาไม่ได้ นี่ละปัญญาจึงสำคัญมากนะไปนอนใจไม่ได้นะ พลิกไปพลิกมาใช้สติปัญญาหลายด้านหลายทางเข้าไปมันก็จับกันจนได้ พอมันได้จัง ๆ แล้ว ทีนี้ เอ้อ มันต้องอย่างนี้ซิ